

אוניברסיטת חיפה

ארכיון הסיפור העממי בישראל ע"ש דב נוי (אסע"י)

أرشيف القصة الشعبية في إسرائيل على اسم دوف نوي

Israel Folktale Archives named in honor of Dov Noy (IFA)

ד"ר אסע"י 2012

דו"ה אסע"י לשנת 2012

יא' בטבת תשע"ג 24.12.2012

השנה שהיתה באסע"י

השנה עמדה בסימן סיומים והתחלות חדשות:

- סיימנו את הפיילוט של הכנסת אלף סיפורים ממופתחים למערכת אלף של ספרית האוניברסיטה. מעתה ניתן להגיע לסיפורים אלה, מכל מחשב באוניברסיטה.
- סיימנו לרשום במאגר ספרית האוניברסיטה את כל הספרים שנמסרו לנו מספרית פרופ' דב נוי. תודתנו לגב' **רחל ויצמן**, ראש ענף שירותים טכניים בספריה ולספרן **יריב שוק**.
- סיימנו את עריכת ספר היובל לאסע"י באנגלית, ובקרוב ימסר להוצאה לאור.
- ובאשר להתחלות חדשות: בחודשים הבאים, הארכיון עומד להעתיק את מקומו למתחם הספריה של האוניברסיטה. המיקום החדש מתוכנן על ידי האדריכלית **מיכל קוגן**.
- השנה נוסחו שני אויקוטיפים חדשים ועתה יש סה"כ 17 אויקוטיפים חדשים שנוסחו מאז שנת 2008 בעזרתה של **עדנה היכל**. (ראו פירוט של האויקוטיפים החדשים בעמוד 2).
- הוכנס מחשב חדש שהחליף מחשב ישן שהתקלקל.
- התחלנו להעלות את ממצאי המחקר "סיפור העם היהודי - מחקר משווה ממוחשב של סיפורי אסע"י". הוכנס בינתיים סיכום הטיפוסים הסיפוריים והאויקוטיפים. ניתן לצפות בו בקישור: http://ifa.haifa.ac.il/index.php?option=com_content&view=article&id=199&Itemid=114
- אנו ממשיכים בטיפול השוטף של אוסף הסיפורים: הגהות של תרגום הסיפורים ביידיש, הקלדת סיפורי אסע"י שנכללו במחקר השוואתי של סיפורי אסע"י, וסיפורים שנסרקו בכתב יד. עד כה הוקלדו כ 7000

סיפור שנקלט השנה

הפוך על הפוך - אסע"י 24293

רשם: יפרח חביב
סיפורה: פנינה פלמן
עדה: ישראל

פעם הגיעה לארץ ישראל בימי המנדט, רעיית נשיא ארה"ב בימים ההם, אלינור רוזוולט. היא נתקבלה בכבוד מלכים על ידי נציגי הממשלה הבריטית, שהציעו לה תכנית סיום בארץ.
- אני מעוניינת לבקר בקיבוץ! - אמרה למארחים שלה.

קומה ב' של הספריה, לשם עתיד אסע"י לעבור

אוסף הסיפורים

התפלגות האתנית של סיפורי 2012 (13 עדות)

ישראל	24
טוניסיה	20
ישראל מוסלמי	20
ישראל דרוזי	16
ישראל נוצרי	4
מארוקו	4
רומניה	3
מולדביה	2
פרס	2
רוסיה	2
הולנד	1
סוריה	1
עירק	1

התפלגות סיפורי 2012 לסוגות:

אנקדוטה ובדיחה	33
אגדה	32
סיפור אישי	12
מעשיה	11
סיפורי בעלי חיים	7
נובלה	5

השנה נקלטו באסע"י 100

סיפורים, וכך מגיע מספרם של הסיפורים בארכיון ל **24,300**. הסיפורים שנקלטו השנה נרשמו על ידי **34 רושמים**, מהם 24 נשים ו-10 גברים. הסיפורים סופרו על ידי **60 מספרים**, מהם 35 נשים ו-25 גברים.

הרושמים הבולטים בכמות הסיפורים שהעבירו השנה הם:

יוסף זיו-זגדון - רשם 21 סיפורים (סה"כ רושמים על שמו באסע"י 95 סיפורים)

יפרח חביב - רשם 19 סיפורים (סה"כ רושמים על שמו באסע"י 3469 סיפורים)

נאהד והבה - רשמה 9 סיפורים (אלה הסיפורים הראשונים שהעבירה לאסע"י)

המועצה המדעית של אסע"י

אוניברסיטת חיפה

פרופ' חיה בר-יצחק: ראש אקדמי לאסע"י, וראש החטיבה לפולקלור.
פרופ' עליזה שנהר: לשעבר ראש אקדמי לאסע"י, כיום מ"מ רקטור המכללה האקדמית עמק יזרעאל.
פרופ' ראובן שניר: דיקן הפקולטה למדעי הרוח.
מר אהרון רפטר: ראש מינהל הפקולטה למדעי הרוח.
ד"ר זר שגב: ראש החוג לתולדות ישראל.
ד"ר ירון פרי: ראש החוג ללימודי ארץ-ישראל.
פרופ' אברהם טאהא: ראש החוג לשפה ולספרות ערבית.
ד"ר לריסה פיאלקובה: נציגת החטיבה לפולקלור.
ד"ר עדיית פינטל-גינסברג: מרכז מדעית של אסע"י.
עדנה היכל: מרכז מדעית של אסע"י [1964-2003].
פרופ' דינה שטיין: החוג לספרות עברית והשוואתית.
ד"ר רות ראופמן: החטיבה לפולקלור.

האוניברסיטה העברית

פרופ' דב נוי: מייסד אסע"י.
פרופ' גלית חזן-רוקם: ראש המרכז לחקר הפולקלור.
ד"ר הגר סלומון: ראש התכנית מוסמך לימודי פולקלור ותרבות עממית.
פרופ' שלום צבר: התכנית מוסמך לימודי פולקלור ותרבות עממית.
פרופ' אולגה גולדברג: המרכז לחקר הפולקלור.

אוניברסיטת בן גוריון

פרופ' תמר אלכסנדר: ראש המדור לספרות עממית וראש מרכז גאון לחקר תרבות הלאדינו.
פרופ' אילנה רוזן: המחלקה לספרות עברית.
ד"ר יובל הררי: ראש החטיבה ללימודי פולקלור.

אוניברסיטת בר-אילן

פרופ' יואב אלשטיין: פרויקט התימטולוגיה.
פרופ' אבידב ליפסקר: המחלקה לספרות עם ישראל, פרויקט התימטולוגיה.
פרופ' רלה קושלבסקי: המחלקה לספרות עם ישראל.

אוניברסיטת תל-אביב

פרופ' עלי יסיף: ראש הקתדרה לתרבות העממית היהודית.
ד"ר נילי אריה-ספיר: הוראת פולקלור

חברת ידע-עם

מר יצחק גנון

מכון הברמן

ד"ר צבי מלאכי

משרד החינוך

מר משה זעפרני

אויקוטיפים חדשים של אסעי" אשר הוגדרו בשנת 2012

- AT 736A-*A** (IFA 2012) Joseph the Shabbat Lover
 יוסף מוקיר השבת
- I. A pious person: (a) a widow (b) a seamstress (c) a baker (d) a merchant; used to repeat a saying about their trust in God.
 II. A ruler: (a) a King (b) a Sultan (c) a Vizier, wants to challenge this trust.
 III. He asks the pious: (a) to saw royal garments (b) to repair and clean his garments (b) to sell him a large amount of flour (d) to sell him a precious fabric.
 IV. In return the ruler gives the pious a precious object: (a) golden buttons (b) a precious stone (c) a golden chain (d) a watch (e) a ring (f) a crown; which he steals from him, and throws into the sea.
 V. The pious gets a fish: (a) buys it in honor of the Shabbat (b) buys it for food (c) receives it as payment. He finds the stolen item inside the fish, returns it to the ruler and proves the saying's truth.

- AT 922*D-*A** (IFA 2012) Belief in Disease Causes Death
 האמונה במחלה מביאה למוות
- I. Jewish doctor (Maimonides) (a) diagnoses a healthy man as terminally sick, (b) asks the healthy man often about his health.
 II. The healthy man believes he is sick
 III. The advised medicine (swallowing a frog) cures him
 IV. Convinced that he is sick, the healthy man dies.

E.D.N.A. - מסד הנתונים הממוחשב של אסעי"

עד כה הוכנסו למסד הנתונים הממוחשב **12076 סיפורים** (כ 50% מן האוסף), כולל הסיפורים שנקלטו השנה. מפתח זה כולל את הפרטים הביוגרפיים של כל סיפור ואינפורמנט, הטיפוס הסיפורי הסוגה, המרכיבים הפואטיים: דמויות עם ובלי שם, מרחב, זמן והמרכיבים התימטיים: מנהגים, חפצים, צמחים, טרנספורמציות ואמצעי מבע. ניתן עתה בקלות לערוך חיפוש על פי שדות אלה, ולקבל רשימה של תמציות הסיפורים המתאימים לשאלות.

ביקורים בארכיון

במהלך שנת 2012 פנו אלינו מאות אנשים, הן דרך האינטרנט והן על ידי ביקור במקום. הפונים הם סטודנטים, חוקרים מהארץ ומחו"ל (השנה הגיעו חוקרים מהונגריה, לטביה, קנדה, ואף מסין), מדריכי טיולים, עורכי עיתונים, רושמים ובני משפחתם, נציגי הוצאות ספרים ואנשי חינוך ותקשורת. אנו שומרים על קשר קבוע עם מוסדות מחקר בארץ ובחו"ל. סטודנטים מגיעים ממוסדות אקדמיים שונים בארץ. השנה פניות רבות הגיעו מתלמידי מכללת אחוה. באמצעות מסד הנתונים הממוחשב שפתח באסעי" בשנים האחרונות, ניתן להם סיוע מקוון מהיר וקולע.

איסוף סיפורת עממית דרוזית

המכללה האקדמית גורדון לחינוך, מקיימת זה יותר מעשור חוג למורשת דרוזית בו נלמדים מקצועות רבים הקשורים לחברה הדרוזית בישראל בראשותו של ד"ר סלמאן פלאח. ד"ר גליה שנברג, ראש החוג לספרות, מעבירה במסגרת חוג זה, ובשיתוף פעולה עם ד"ר רונדה סופר העומדת בראש המרכז לחינוך בחברה רב תרבותית במכללה, קורס בנושא הסיפור העממי הדרוזי. חלק ממשלות הקורס הוא רישום סיפור עממי הכולל: טקסט בערבית, תרגומו לעברית, טופס מספר וטופס רושם, מאחד מבני המשפחה המבוגרים. כתוצאה מכך, נאגרו במרכז לחינוך בחברה רב תרבותית סיפורים רבים, שמרביתם נשלחו לאסעי".

מתנדבות אסעי"

גם השנה, העבודה השוטפת של הארכיון: שימור סיפורי האוסף וטיפול בסיפורים חדשים, נעשית ברובה על ידי מתנדבות הפוקדות את אסעי" מדי שבוע, ופועלות במסירות וברצון לקדם את אסעי".

תודתנו העמוקה נתונה להן!!!

- עדנה היכל** לאחר שריכזה במשך ארבעים שנה את אסעי" ויצאה לגמלאות, מתנדבת מסתיו 2003. גם השנה היא התמקדה במיון הטיפוסים הסיפוריים בסיפורים שומפתחו במחשב, ו"יילדה" השנה שני אויקוטיפים חדשים.
- ציפורה זייד** מתנדבת משנת 2004, מקלידה את הסיפורים שנסרקו בכתב יד. עד כה הקלידה כ 1700 סיפורים.
- יונה קריב** מתנדבת משנת 2004, מקלידה את סיפורי המחקר ההשוואתי. עד כה הקלידה כ 3300 סיפורים.
- ציפי אהרונוב** מתנדבת מסתיו 2005, התמקדה השנה במפתח הסיפורים שהגיעו אשתקד ובתמצות הסיפורים החדשים.
- חיותה רייך** מתנדבת מסוף שנת 2006. גם השנה היא עבדה בהגהת התרגומים של סיפורים ביידיש.
- אורה זשוראוול** מתנדבת משנה שעברה, סיימה את הכנת רשומות של אלף סיפורים, שהועברו לאתר הספרייה של אוניברסיטת חיפה. עתה היא מכניסה למחשב את פרטי הסיפורים של עדות בעלות אוספים קטנים.

המתנדבת יונה קריב, העובדת מהבית

מתנדבות אסעי", מימין לשמאל: חיותה רייך, ציפורה זייד, עדנה היכל, ציפי אהרונוב, אורה זשוראוול

פרסומים אודות אסעי וסיפוריו

* **ראופמן, רויט.** חלומות ומעשיות, זיקות גומלין ופרשנות בין-תחומית. רסלינג 2012

- * **Bar-Itzhak, Haya.** "Women and Blood Libel". *Western Folklore* 2012, 71 3/4: 279-290.
- * **Raufman, Ravit.** "Defending the House, Relating to the Neighbours: The Druze Versions of ATU 123 The Wolf and the Kids." *Folklore* 122 (December 2011): 250–263.
- * **Schrire, Dani and Galit Hasan Rokem.** "Folklore Studies in Israel". *A Companion to Folklore*. Chapter 17, p. 325-348. Edited by Regina F. Bendix and Galit Hasan-Rokem. Malden, MA : Wiley-Blackwell, 2012.
- * **Voss, Rebecca.** "Entangled Stories: The Red Jews in Premodern Yiddish and German Apocalyptic Lore." *AJS Review* 36:1 (April 2012), 1–41.

לזכרם

גב' עליזה בלוך-קליפר, נפטרה בי"ד באייר תשע"א, 18 במאי 2011. היא היתה בין המתנדבים הראשונים של אסעי.

המספר עובדיה פרוי, נפטר בב' באדר תשע"ב, 25 בפברואר 2012. היה בין ראשוני המספרים של הארכיון, על שמו רשומים שלושה עשר סיפורים.

שימו לב, שימו לב

הכנס הבין-אוניברסיטאי

לחקר הפולקלור

יתקיים השנה

ב 4-5 ביוני 2013

באוניברסיטה העברית, ירושלים

חגיגות ושמחות

שאר ברכות ושמחות

- * **לפרופ' תמר אלכסנדר** על זכייתה באות מסדר המעלה האזרחית מטעם מלך ספרד חואן קרלוס.
- * **למר יצחק גנוז,** חתן פרס האור של אגודת הסופרים.
- * **לד"ר צביה טובי** על קבלת תואר דוקטור.
- * **לד"ר ורד מדר** על זכייתה בפרס דן דוד היוקרתי.
- * **לד"ר רויט ראופמן** על העלאתה לדרגת מרצה בכירה בחוג לספרות עברית והשוואתית באוניברסיטת חיפה.
- * **לד"ר דני שרירא** על זכייתו בפרס בלומפילד של האוניברסיטה העברית.

* **לד"ר אסתי יוהס** על ספרה:

The Jewish Wardrobe: From the Collection of the Israel Museum, Jerusalem. Milano: 5 Continents 2012.

* **לד"ר רויט ראופמן** על ספרה:

חלומות ומעשיות, זיקות גומלין ופרשנות בין-תחומית. רסלינג 2012.

* **לפרופ' דינה שטיין** על ספרה:

Textual Mirrors: Reflexivity, Midrash, and the Rabbinic Self. Philadelphia: University of Pennsylvania Press 2012.

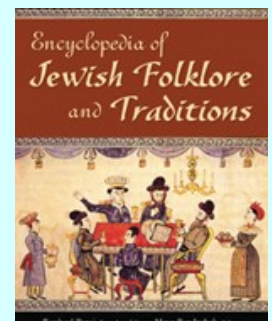
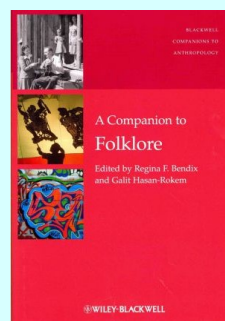
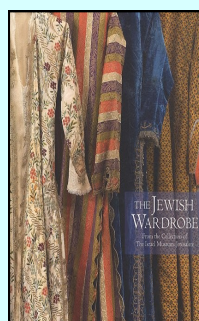
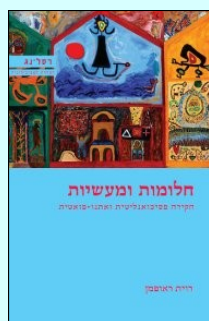
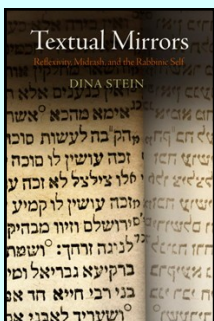
ברכות לספרים חדשים

* **לפרופ' חיה בר-יצחק** על האנציקלופדיה:

Encyclopedia of Jewish Folklore and Traditions, R.Patai (Founding Editor), Haya Bar-Itzhak (Editor), Armonk NY & London England: M.E. Sharpe, 2012.

* **לפרופ' גלית חזן-רוקם** על הספר:

A Companion to Folklore. Edited by Regina F. Bendix and Galit Hasan-Rokem. Malden, MA: Wiley-Blackwell 2012.

איגרת זו נשלחת אל: חברי המועצה המדעית של אסעי, מתנדבי אסעי וידידי בארץ ובהו"ל.

ד"ר עידית פינטל-גינסברג, מרכזת מדעית
 ארכיון הסיפור העממי בישראל ע"ש דב נוי (אסעי), אוניברסיטת חיפה, הר הכרמל, חיפה 31905.
 טל': 04-8240726 ; פקס: 04-8249721
 Email: ipinterg@research.haifa.ac.il Website: http://ifa.haifa.ac.il